

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LLM3223 Magyar nyelv III (Magyar nyelvtörténet, Stilisztika és intermedialitás)						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				dr. Fazakas Emese, egyetemi docens, dr. Sándor Katalin, egyetemi adjunktus				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				dr. Fazakas Emese, egyetemi docens, dr. Sándor Katalin, egyetemi adjunktus				
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	3	2.6 Az értékelés módja	V	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DS
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	K

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	2
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	28
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					20
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					30
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					30
Konzultáció					12
Vizsgák					2
Más tevékenységek.....					
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	94				
3.8 A félév össz-óraszám	150				
3.9 Kreditszám	6				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	előadástér, vetítő, laptop
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	szemináriumterem, vetítő, laptop

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>Nyelvtörténet:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismerni és helyesen használni a szinkrón és diakrón nyelvészet fogalmait és módszereit Tükröztetni a szinkrón és a diakrón síkok egymáshoz való viszonyát a nyelvi változások tekintetében Felismerni és a tanításban alkalmazni azt, hogy az anyanyelv struktúrájának történetiségben való kialakulása hogyan hat a mai beszélők nyelvi kompetenciájára <p>Stilisztika és intermedialitás:</p> <ul style="list-style-type: none"> C1.3 Irodalom- és médiumelméleti fogalmak és komparatív módszerek alkalmazása, a műalkotásoknak a kultúra tágabb kontextusában való vizsgálata. C1.4 Az irodalom- és nyelvtudományhoz kapcsolódó elméleti fogalmak ismerete és kritikai megközelítése.
Általános kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> Felismerni az ok-okozati kapcsolatokat Képes legyen mai és a történeti nyelvészeti anyag alapján összehasonlító és elemző szöveget alkotni Képes legyen csapatban dolgozni, megfelelően kommunikálni a csapat többi tagjával, képes legyen arra, hogy a csapatban bármely szerepet betölthessen

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> Nyelvtörténet: A történeti nyelvészeti anyag feldolgozása és az összehasonlító módszer alkalmazása Stilisztika: a stílus és intermedialitás kérdésének média- és kultúratudományi keretben való tanulmányozása – elsősorban kép- szöveg viszonyok vizsgálata
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<p>Nyelvtörténet:</p> <ul style="list-style-type: none"> Az előadások célja: azoknak a történeti jelenségeknek az ismertetése, amelyek meghatározzák a nyelv(ek) változását; nemcsak a régi korokbeli változások főbb tendenciáit és mozgatórugóit ismerjük meg, hanem ezek által azokat is, amelyek a mai nyelvben már változási lehetőségként benne vannak. A szemináriumok célja: a diakrónia és szinkrónia egymásra épülésének, elkülöníthetlenségének megismerése (főként a szókincs alakulásának vizsgálatával, tanulmányozásával mutatjuk be azt, hogy a mai nyelvállapot is szerves része a nyelvtörténetnek, illetve hogy a kulturális és társadalmi változások hogyan befolyásolják a nyelv változását). <p>Stilisztika: a stílussal és intermedialitással kapcsolatos elméleti kérdések, alapfogalmak megismerése, kritikai megközelítése és alkalmazása (média- és kultúratudományi keretben). Az intermedialis alkotások (pl. vizuális költészet, ekphraszisz, adaptáció, irodalom és fotográfia viszonya stb.) elemzésének képessége, az alkotások történeti és szociokulturális kontextualizálása.</p>

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás (Nyelvtörténet)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés: mi a nyelvtörténet, a szinkrónia és a diakrónia viszonya, a nyelvtörténet korszakolása; a nyelvtörténet forrásai	frontális munka – dialogikus	

	módszer tanári magyarázatokkal	
2. A nyelvtörténeti kutatások és a nyelvtörténet érintkezései más tudományokkal; a nyelvi változások általános kérdésköre (hagyomány és újítás, a nyelvi változások típusai, a nyelvi változás keletkezése és terjedése)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
3. A nyelvi változások okai és céljai (a változási okok és célok általános jellemzői; az idegen nyelvek szerepe a nyelvi változásban – általános bevezető)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
4. A nyelvi változások okai és céljai (az idegen nyelvek hatása a nyelvek részrendszereire)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	házi dolgozat kijelölése
5. A nyelvi változások okai és céljai: a nyelv szerepe a nyelvi változásban (a hangzó beszéd, mint belső változási ok; az analógia; a homonímia kiküszöbölése; az alaki és a jelentésbeli keveredés)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
6. A nyelvi változások okai és céljai: a közlés hatásosságának az igénye (a beszélők érthetőségre törekvése; a nyelvi esztétikum, a gyönyörködtetés és az érdeklődés felkeltése)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
7. A nyelvi változások okai és céljai (A gazdaságosságra való törekvés)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
Bibliográfia Benkő Loránd: <i>A történeti nyelvtudomány alapjai</i> . Bp., 1988. Fazakas Emese: <i>Bevezetés az általános és magyar nyelvtörténetbe</i> . Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2017. Kiss Jenő, Pusztai Ferenc (szerk.): <i>A magyar nyelvtörténet kézikönyve</i> . Tinta könyvkiadó, Budapest, 2018. D. Máta Mária: <i>Nyelvünk élete</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1994.		
8.1. Előadás (Stilisztika és intermedialitás)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés: a stílus kérdése intermedialis keretben: stílus, a stílus tudományai. Médium és intermedialitás.	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
2. A médiumköziség kérdésének történeti előzményei különféle diszciplínákban. <i>Ut pictura poesis, paragone</i> .	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
3. Ekphraszisz - képzőművészeti alkotások irodalmi leírása (W. J.T. Mitchell, Milián O., Kibédi Varga Á. ekphraszisz-értelmezései)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
4-5. Irodalom és fotográfia viszonya. A fénykép medialitása. A. Bazin, R. Barthes, H. Beting, J. Schröter)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
6. Digitális médium, hipertext: szöveg és hipertext; proto-hipertextek	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
7. Összefoglalás, következtetések.	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
Bibliográfia Dánél Mónika – Sándor Katalin (2018) <i>Intermedialitás</i> . In: Média- és kultúratudomány. Kézikönyv. Ráció Kiadó, Budapest, pp. 283-287. Pethő Ágnes: Filmvászonra vetített irodalom. Az adaptáció mint mediális fölülrírás? In uő: <i>Múzsák tükre. Az intermedialitás és az önreflexió poétikája a filmben</i> . Csíkszereda, Pro-Print, 2003. 99–108. Milián Orsolya: <i>Az ekphraszisz fikciói. Elméleti, történeti és diszciplináris átrendeződések az ekphraszisz teoretikus diszkurzusaiban</i> . Doktori disszertáció. Szegedi Tudományegyetem, 2009. 23–31.		

W. J. T. Mitchell: *Ekphrasis and the Other*. <http://www.rc.umd.edu/editions/shelley/medusa/mitchell.html>
Brent MacLaine: Sleuths in the Darkroom: Photographer-Detectives and Postmodern Narrative. *Journal of Popular Culture*, 1999. vol. 33. no. 3. 79–95. (fénymásolat)
Hans Belting: *Kép-antropológia. Képtudományi vázlatok*. Budapest, Kijarat Kiadó, 2003.
Sándor Katalin: *Nyugtalanító írás/képek. A vizuális költészet intermedialitásáról*. Kolozsvár, EME, 2011.
Füzi Izabella – Török Ervin: Verbális és vizuális intermedialitás: törés, fordítás vagy párbeszéd?
In uők: *Bevezetés az epikai szövegek és a narratív film elemzésébe*.
<http://szabadbolcsesz.elte.hu/mediatar/vir/tankonyv/tartalom.html>
Roland Barthes: *Világoskamra. Jegyzetek a fotográfiáról*. Budapest, Európa Kiadó, 2000.
André Bazin: A fénykép ontológiája. In uő: *Mi a film?* Budapest, Osiris, 1993. 16–24.
www.intermedia.c3.hu/mszovgy1/bazin.htm

8.2 Szeminárium (Nyelvtörténet)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A magyar nyelvtörténet és a művelődéstörténet – az őshaza kérdése, a családfa kérdése	vita – a kiadott szakirodalom megbeszélése	
2. Nyelvtörténet és művelődéstörténet – a tárgyi valóság változása és ennek nyelvbéli tükröződése	vita – a kiadott szakirodalom megbeszélése	
3. Nyelvtörténet és művelődéstörténet – román kölcsönszavak a középmagyar kori erdélyi magyar nyelvben	vita – a kiadott szakirodalom megbeszélése	
4. Szaknyelvek – részlet Lencsés György XVI. századi orvosi könyvéből – szövegolvasás és elemzés	közös elemzés – összehasonlító módszer	
5. Szövegolvasás és elemzés: részlet Heltai Gáspár <i>Háló</i> című művéből	közös elemzés – összehasonlító módszer	
6. Szövegolvasás és elemzés: Ródi Cseh István végrendelete	közös elemzés – összehasonlító módszer	
7. Szövegolvasás és elemzés: Halotti Beszéd	közös elemzés – összehasonlító módszer	

Bibliográfia

Fazakas Emese: *Bevezetés az általános és magyar nyelvtörténetbe*. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2017.
Kiss Jenő, Pusztai Ferenc (szerk.): *Magyar nyelvtörténet*. Osiris, Budapest, 2003.
Madas Edit: „Látjátok feleim ...”: magyar nyelvemlékek a kezdetektől a 16. század elejéig. OSzK, Budapest, 2009.
D. Máta Mária: *Nyelvünk élete*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 1994.

8.2 Szeminárium (Stilisztika és intermedialitás)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. A szemináriumi témák megbeszélése, a vitaindító csoportok megszervezése.		
2. Médiumközi és kultúráközi érintkezések. Bodor Ádám. Ferenczi Gábor: <i>A barátkozás lehetőségei</i> (2007)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
3. Ekphraszisz. (Képző)művészeti alkotások irodalmi leírása. (id. Pieter Brueghel festményei William Carlos Williams és W. H. Auden képleírásaiban)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
4. Irodalom/fotográfia/film. Nyelvi és fotografikus reprezentáció viszonya. A fénykép mint „cselekedet” (image-act). Julio Cortázar: <i>Nagyítás</i> . Michelangelo Antonioni: <i>Blow-Up</i> .	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	

5. Test, tér, sport / társadalmi osztály és ellenállás irodalmi és filmes reprezentációja. Alan Sillitoe: <i>A hosszútávfutó magányossága</i> (1959)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
6. Test, tér, sport / társadalmi osztály és ellenállás irodalmi és filmes reprezentációja Tony Richardson: <i>A hosszútávfutó magányossága</i> (1962) -	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
7. Szántó T. Gábor: <i>Hazatérés</i> (2004) – Török Ferenc: <i>1945.</i> (2017)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
Bibliográfia: Dánél Mónika: Úton. Kulturális és mediális kontaktzónák. (Bodor Ádám: <i>A barátkozás lehetőségei</i>). <i>Szépirodalmi Figyelő</i> 2016/3. 78–87. Milián Orsolya: <i>Az ekphraszisz fikciói. Elméleti, történeti és diszciplináris áttekintések az ekphraszisz teoretikus diszkurzusában</i> . Doktori disszertáció. Szegedi Tudományegyetem, 2009. 23–31. Imrei Andrea: Felhőjáték – a megkettőződés motívumának narratológiai vizsgálata Julio Cortázar <i>Nagyítás</i> című művében. <i>Palimpszeszt</i> , 1997. 8. sz. http://magyar-irodalom.elte.hu/palimpszeszt/08_szam/24.htm John Hughson: Rohanás az életért: individualizmus, osztály és ellenállás <i>A hosszútávfutó magányosságában</i> . In Győri Zsolt (szerk.): <i>Fejezetek a brit film történetéből</i> . Líceum Kiadó, Eger, 2010. 225–238. Sághy Miklós: Holokausztmagyarok. Török Ferenc és Szántó T. Gábor együttműködéséről. <i>Élet és Irodalom</i> , LXI. évf. 33. sz. 2017. aug. 18. https://www.es.hu/cikk/2017-08-18/saghy-miklos/holokausztmagyarok.html		

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvadásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

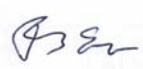

<p>Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a Megyei Tanfelügyelőségekkel.</p> <p>A tantárgy tartalma megfelel az ELTÉ-n, a DTE-n és a SzTE-n oktatott megegyező tantárgyak tartalmával</p>
--

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	<p>Nyelvtörténet: Logikus, koherens szövegfelépítés, a fogalmak helyes használata, a jelenségek ismerete A jelenségek példázása és a példák helyes használata A félév során minden hallgatónak 2 házi dolgozatot kell beadnia</p> <p>Stilisztika: a megismert fogalmak értő alkalmazása, kritikai megközelítése intermedialis alkotások elemzésében, önálló kérdésfelvetés, koherens szövegalkotás.</p>	<p>a félév során 1 házi dolgozat/feladat megírása a tanár által kijelölt témában – erre a feladatra átmenő jegyet kell szerezni; félév végi írásbeli vizsgadolgozat</p> <p>írásbeli vizsgadolgozat</p>	<p>25%</p> <p>35%</p>

10.5 Szeminárium	Nyelvtörténet: A hallgatóknak kötelező a szemináriumokra kijelölt szakirodalmat elolvasni és a szemináriumon tevékenyen részt venni	szemináriumon való tevékeny részvétel	25%
	Stilisztika: szemináriumi tevékenység, aktív részvétel és vitaindító	szemináriumi tevékenység, vitaindító	15%
10.6 Minimális követelmények			
Nyelvtörténet: <ul style="list-style-type: none">a fogalmak helyes használata, a jelenségek ismeretemind a házi dolgozatok, mind a vizsga minimális 5-ös minősítése; legalább 5 szemináriumon való részvétel Stilisztika: Az eredményes vizsga feltétele a legalább 5,00-ös jegy elérése a zárthelyi dolgozatban. Stilisztika szeminárium: kötelező részt venni egy csoportos vitaindítóban, min. 5 szemináriumon való részvétel			

A kitöltés időpontja 16.04.2024	Az előadásért felelős tanár aláírása Sandor Katalin	A szemináriumért felelős tanár aláírása Sandor Katalin
Az intézeti jóváhagyás időpontja 18.04.2024	Az intézetvezető aláírása 	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása 	A kar pecsétje